

DE FABRIEKSBODE.

Onder redactie van J. C. Van Marken.

DOOR DEN ARBEID. AAN DEN ARBEID.

ZATERDAG 29 JULI.

GEMEENSCHAPSDAG.

De 30e Juli 1892 staat in de geschiedenis onzer ondernemingen onuitwischbaar gegrift.

De wijding van onzen *Tempel der Gemeenschap* is geweest eene *gebeu tenis*, omdat zij de kroon heeft gezet op het gebouw van ons gemeenschapsleven, waarvan de eerste steen werd gelegd met den aanvang van den gemeenschappelijke arbeid in de Gistfabriek in 1870, en dat sedert al ruimer en hooger is opgetrokken door de gevlochten banden met Olie- en Lijmfabriek, met Gemeenschappelijk Eigendom en Drukkerij; een gebeurtenis niet alleen, omdat onze gemeenschap toen een waardigen zetel heeft verkregen, maar ook omdat ons gemeenschapsleven toen nieuwe vormen heeft aangenomen, die de verwachting wettigen van krachtiger en meer zelfstandige ontwikkeling.

De herinnering aan dien dag mag en moet levendig worden gehouden, en waar deze gedenktag juist samenvalt met den geboortedag van hem, wien zeker niemand den naam van *Grondlegger onzer gemeenschap* zal betwisten, zal ongetwijfeld die dag bij verreweg de meesten in onzen kring met dubbele opgewektheid worden gevierd.

De *Vereenigde Commissie* van beheer onzer instellingen heeft in eene dezer dagen gehouden algemeene vergadering besloten den 30sten Juli te stemmen tot den „*Gemeenschapsdag*” van onzen kring, en zij vertrouwt door dit besluit aan den wensch en de behoefte van zeer velen te hebben voldaan. Onze bedoeling is niet aan de viering van dezen Gemeenschapsdag, telkens het karakter te geven van een luisterrijk feest, dat groote kosten vereischt en alleen door eene zeer buitengewone aanleiding kan gewettigd worden, zooals b.v. verleden jaar door de inwijding van ons gebouw. Maar ook zonder zoo grootscheeps te zeilen zijn wij langzamerhand gaan beschikken over hulpmiddelen van allerlei aard, die, wanneer wij ze zelve doeltreffend aanwenden, voor honderden en duizenden in onzen kring een bron kunnen zijn van genot, eene aanleiding om tot de gemeenschap op te gaan en in en met de gemeenschap eenige uren van aangename verpoizing en ontspanning door te brengen, die den onderlingen band doen gevoelen en versterken.

Wij hebben dan ook geen wijsch „programma van feestviering” ontworpen. Wij zeggen alleen tot allen in onzen kring: 'tis 30 Juli, **Gemeenschapsdag**: ons heerlijke Park noodigt ons tot zijn groen en bloemen, onze *Harmoniekapel* met hare opwekkende toonen, de *Tent* staat open voor oud en jong tot gezellig samenzitten, *De Gemeenschap* roept de jeugd ten dans, *Kegelclub* en *Handboogschutters* noodigen ook niet-leden tot den wedstrijd om kleine prijzen, *Sparta* en *Watersport*

dragen elk het hare bij: komt laat ons allen opgaan tot ontmoeten en samenzijn, tot handdruk en gezelligen kout!

Allen met vrouw en kind deelgenomen aan de betooging van en voor ons gemeenschapsleven!

Op naar de meeting van onze gemeenschap!

Eene betooging zonder redenaars en zonder redevoeringen, maar in de harten het lied zonder woorden van gulle vroolijkheid en hartelijke verbroedering!

DE VEREENIGDE COMMISSIE.

Een Fransch Oordeel over Sociale Toestanden.

(Slot.)

Twee zaken zijn vooral noodig, volgens graaf DE MUN, om met kracht bij werkstakingen te kunnen optreden:

1o. moet men daartoe de noodige bekwaamheid bezitten en

2o. moet men grondig met de werklieden bekend zijn.

„In plaats van u dan ook te verzoeken,” zoo ging de spreker voort, „om u met alle werkstakingen te bemoeien, zou ik u heel wat liever aanraden: „Laat ons arbeiden om overal mannen te vormen, die zich met werkstakingen kunnen bemoeien.”

„Bij de werkstakingen hebben de arbeiders intuschen niet altijd alleen loonsverhooging op 't oog. „Vaak is hun doel de vorming van vakvereenigingen. „Welnu, ook dit vraagstuk moeten wij moedig „onder de oogen zien en onze meening daaromtrent „ronduit uitspreken.

„Die vorming van vakvereenigingen (ik heb dit „vaak in de Kamer van Volksvertegenwoordigers en „ook in deze vergadering gezegd) is in mijne oogen „een volmaakt gerechtvaardigde eisch. Hier moet „ik u herinneren aan hetgeen ik in den aanvang „zeide omtrent de dubbele oorzaak der maatschappelijke ellende: onvoldoende loonen en de willekeurige vaststelling daarvan. Alleen door het in 't leven „roepen van vakvereenigingen zal de vrijheid bij „deze vaststelling gewaarborgd zijn, want de eerste „voorwaarde voor vrijheid is, dat men sterk genoeg „zij om zijn recht te verdedigen. Tegenover het „kapitaal, dat van alle gemakken geniet om zich „sterk te maken door vereeniging, heeft de arbeid „het recht om dezelfde vrijheid te eischen. De wet „heeft die vrijheid gedurende twee derden dezer „eeuw aan den arbeid onthouden.

„Daaruit is die aanhoudende strijd ontstaan, welke „in onze dagen in de werkstakingen zijn uitbarsting „vindt.

„Volgens mijne zienswijze. Mijne Heeren, heeft „iedereen die zaak der vakvereenigingen verkeerd „begrepen: de wetgevers zo wel als de industrielen. „De wetgevers hebben het meest onvoorzichtige